

EUROPAUDVALGET
Alm. del - bilag 100 (offentligt)

**Danmarks
Biblioteksforening**
The Danish
Library Association

Til

Medlemmerne af Folketingets Kulturudvalg
Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
Medlemmerne af Folketingets Forskningsudvalg
Medlemmerne af Folketingets Uddannelsesudvalg

29-10-98

Direktivforslag om Harmonisering af Ophavsret

I Europa parlamentet behandles i øjeblikket et direktivforslag til harmonisering af Ophavsretten.

I den danske biblioteksparaply, der består af Bibliotekarforbundet, Bibliotekslederforeningen, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Forskningsbiblioteksforening, Kommunernes Skolebiblioteksforening, HK/Kommunals biblioteksudvalg, TR-kollegiet for de statslige biblioteker, er vi dybt bekymrede over det fremsatte direktivforslag.

Hvis direktivforslaget, vedtages vil det efter vores vurdering betyde en alvorlig trussel for den frie adgang til information og dermed for hele den danske tradition for fri meningsdannelse.

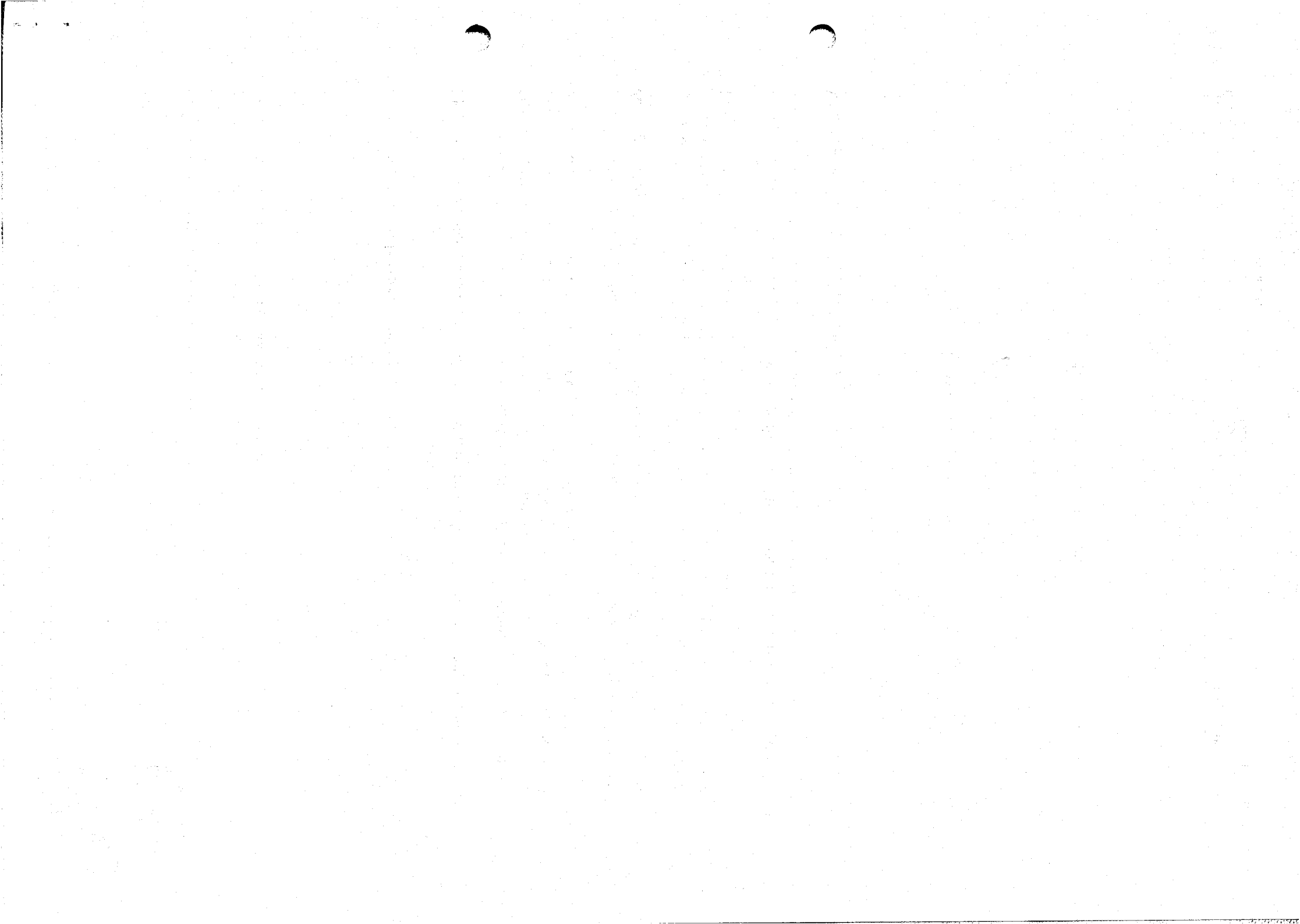
Vi vil derfor bede dig læse vedlagte folder, der i kort form rummer vores synspunkter, og dernæst vil vi bede dig gøre din indflydelse gældende, så forslaget ikke kommer igennem i den nuværende form.

Europa Parlamentets retsudvalg (hvor under forslaget hører) har forslaget med ændringsforslag til afstemning i slutningen af november, så der er endnu tid til at påvirke beslutningerne.

Vi håber på din støtte i denne vigtige sag.

Med venlig hilsen
På Biblioteksparaplyens vegne

Winnie Vitzansky
Direktør
Danmarks Biblioteksforening

Direktivforslaget regulerer altså også forhold, som er uden betydning for det indre marked. Dette er i modstrid med nærhedsprincippet og indebærer en unødvendig detaljeregulering.

Aftalelicens - en mulighed

De nordiske lande har en ophavsretslovgivning, der åbner mulighed for aftalelicens, dvs. lovregulerede kollektive aftaler til at løse interessekonflikterne mellem ophavsmand og brugere.

Kollektive aftaler, baseret på aftalelicens i den form vi nu kender det, vil kun være mulige i de specielle tilfælde, som er udtrykkeligt nævnt i forslagets undtagelsesbestemmelser. Det gælder anvendelse til forskning og undervisning, samt for syns- og hørehandicappede.

Skal det være muligt at sikre andre gruppers herunder især almenhedens/borgerens - behov for adgang til information, er det derfor nødvendigt at udvikle en form for aftalelicens, der omfatter alle rettighedshavere, der ikke udtrykkeligt nedlægger forbud mod brug af deres værker.

Forudsætningen for udviklingen af informationsmarkedet er at klarlægning af rettigheder bliver forenklet. Dette kræver i mange tilfælde kollektive aftaler. Et direktiv, der forhindrer kollektive aftaler på nye områder, vil bremse informationsmarkedets udvikling.

Hold balancen!

Ophavsretten definerer, hvordan samfundet kan gøre brug af den ny teknologiske muligheder. Det bør ikke alene være handelspolitiske hensyn, der afgør, hvordan fremtidens informationsfund skal se ud. Teknologien giver mange nye muligheder også demokratiske, som fortjener politisk omtanke.

Vi opfordrer regering, folketing, myndigheder, organisationer, uddannelsesinstitutioner, fagfolk og privatpersoner til at arbejde for at ændre EU-kommissionens forslag til direktiv om ophavsret. Det må sikre, at den danske ophavsretslovs nuværende balance mellem rettighedshavernes og brugernes interesser bevares til gavn for informationsfriheden og den frie handel med informationsprodukter. Grundlæggende demokratiske værdier må fastholdes, så alle borgere fuldt ud kan tage del i informationsfundets muligheder.

August, 1998

strejkeklædning

Ophavsretten Et spørgsmål om balance

Udgvet af Biblioteksparaplyens organisationer:

Bibliotekarforbundet, Bibliotekslederforeningen, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Forskningsbiblioteksforening, Kommunernes Skolebiblioteksforening, Kommunals biblioteksudvalg, TR-kollegiet for de statslige biblioteker.

Ophavsretten - et spørgsmål om balance

Ophavsret er ikke alene et juridisk spørgsmål. Og heller ikke alene et handelspolitisk spørgsmål. Ophavsretten handler også om demokrati, uddannelse, forskning og kultur. Den er i høj grad et politisk spørgsmål.

Ophavsret handler om at beskytte ophavsmænd og sikre dem en rimelig betaling for deres kreativitet og arbejde. Men også om retten til information. Ved at definere og afgrænse ophavsmændenes rettigheder sikres offentligheden adgang til information. Borgerne sikres adgang til de værker, der præger det samfund, de lever i.

Ophavsret drejer sig om at finde den rette balance mellem ophavsmændenes rimelige krav på at beskytte deres rettigheder og offentlighedens lige så rimelige krav på at kunne være informeret. Denne balance er en af forudsætningerne for vort demokratiske samfund. Den giver alle borgere grundlag for deltagelse og mulighed for indflydelse.

Ny teknik - nye regler?

Den nye teknologi skaber nye medier og nye værkformer. Det gammelkendte erstattes af globale kommunikationsformer og digitale produkter. Der er brug for sikre retsregler, også for det digitale materiale. Der er derfor også behov for en revision af ophavsretten på europæisk og internationalt plan.

Balancen i ophavsretten og de grundlæggende rettigheder må føres med ind i det digitale rum. Det gælder også den fri adgang til information, som borgerne har i det trykte informationsmiljø.

EU-kommissionen har fremsat et forslag til direktiv om harmonisering af visse aspekter af ophavsretten og beslægtede rettigheder i informationsområdet.

Direktivforslaget tager alene sit udgangspunkt i handelspolitiske overvejelser. Hvis forslaget vedtages, forrykkes den nuværende balance i ophavsretten. Informationsfriheden skades på en hidtil uset måde.

Adgang til kulturarven

Den danske ophavsretslov sikrer, at borgerne som et minimum kan gennemse eller studere et udgivet værk på biblioteket.

Direktivforslaget vil give ophavsmanden eneret til at kontrollere adgangen til et værk i elektronisk form, selv efter at det har været offentliggjort.

Bestemmelsen vil medføre, at bibliotekerne kun kan give adgang til værker, som de har købt i fri handel. De vil ikke uden ophavsmandens samtykke kunne give adgang til værker, som de selv har digitaliseret f.eks. for at bevare dem for eftertiden. I de fleste tilfælde vil det være praktisk umuligt at få et sådant samtykke fra rettighedshaveren.

Konsekvensen er, at dele af kulturarven bliver utilgængelig for den efterfølgende generation. Undtagelsesbestemmelserne giver kun mulighed for adgang uden tilladelse i visse specielle tilfælde. Forslaget tilgodeser ikke borgerens ret til at gøre sig bekendt med værket.

Det bør være et ufravigeligt princip, at værker, der med ophavsmandens samtykke en gang er blevet gjort tilgængelige for almenheden, altid må forblive i den offentlige sfære, uanset hvilket medium der siden benyttes til at bevare dem.

Import og informationsfrihed

Direktivforslaget indebærer mulighed for forbud mod parallelimport fra lande uden for EU, f.eks. import af bøger fra USA.

Den enkelte borger kan købe værket til eget brug, men det må ikke videregives. Et bibliotek kan købe en sådan bog, men må ikke udlåne den.

Bestemmelsen vil forhindre at bøger og anden form for information købes der, hvor den er billigst.

Forslaget vil føre til en yderligere styrkelse af de store mediekoncerner. Det vil give dem mulighed for at styre informationsstrømmen på det globale marked. Rettighedshaverne får mulighed for at bestemme om informationer, der er offentligt tilgængelige i lande uden for EU, også skal være tilgængelige i Danmark.

Bestemmelsen vil virke diskriminerende overfor de mange etniske mindretal i EU, som stammer fra lande uden for EU. Bøger og andre kulturprodukter fra disse lande markedsføres sjældent i EU, hvorfor direkte import er nødvendig. Bestemmelsen medfører at bibliotekerne i fremtiden ikke lovligt kan betjene disse grupper med deres tidligere hjemlands litteratur.

En lovgivning, der har sådanne konsekvenser, er på kant med menneskerettighedernes artikel 19, i Verdenserklæring om Menneskerettighederne, ifølge hvilken "Enhver har ret til menings- og ytringsfrihed; denne ret omfatter frihed til at hævde sin opfattelse uden indblanding og til at søge, modtage og meddele oplysning og tanker ved et hvilket som helst meddelelsesmiddel og uanset landegrænser".

Unødvendig detaljeregulering

Forslaget indeholder en række undtagelsesbestemmelser vedrørende anvendelse af beskyttede værker til forskning og undervisning, samt anvendelse til syns- og hørehandicappede. Listen over undtagelser er udtømmende. Medlemsstaterne må ikke indføre andre undtagelser.

Forslagets begreb om syns- og hørehandicap er snævert. Man fokuserer på årsagerne fremfor på følgerne. I den danske lov fokuserer man på følgerne af handicapet, som f.eks. kan være manglende mulighed for at læse en trykt tekst. Derfor gives eksempelvis også ordblinde og fysisk handicappede adgang til at trække på Blindbibliotekets service. Dette vil ikke være muligt såfremt direktivforslaget vedtages i den foreliggende form.

Der er i alle EU lande tradition for undtagelsesbestemmelser, som tilgodeser specielle forhold, og som er uden kommerciel betydning. I Danmark må eksempelvis sygehuse, plejehjem og fængsler optage radio- og tv-programmer og sende dem forskudt. Sådanne undtagelser vil ikke være mulige, selv om de er uden kommerciel betydning.